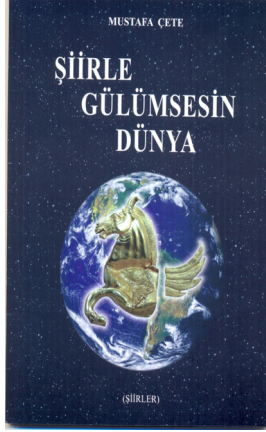

BULGARİSTAN'DAN İNSANLIĞA: *ŞİİRLE GÜLÜMSESİN DÜNYA*

Mustafa EMEK*

“21. yüzyıl bilim ve teknoloji çağı,
Yediveren insanı, tarlası, dağı...
Bombalar yaralamasın artık
altından daha değerli toprağı,
Rahat uyusun çocuklar uykusunu
görerek tatlı rüya.
Herkes özgür açıklasın duygusunu,
Huzurlu bir yaşam için
Şiirle Gülümsesin Dünya!” (M. Çete)¹

Dünyanın dört bir yanına yayılan Türk kültürünün yaşatıldığı coğrafyalardan biri de Bulgaristan'dır. Bulgaristan, gerek geçmişte Osmanlı egemenliği altında bulunması gerekse topraklarında yaşayan Türk nüfusunun oldukça fazla olması nedeniyle Türk kültürünün canlı tutulduğu bir ülkedir. Türk kültürünün bu ülkede canlı tutulmasında en büyük pay, şüphesiz ülkedeki Türk yazarlara ve şairlere, kısacası edebiyatçılara aittir.

Tabiat, sevgi, aşk gibi şahsi duygular Bulgaristan'da yaşayan Türk yazarların ve şairlerin cümlelerinde hayat bulmuştur. Yine Bulgaristan'da yaşayan Türklerin çektiği sıkıntılar ve uğradıkları haksızlıklar, hep bu edebiyatçılar tarafından satırlara dökülmüştür. Okulları kapatılan Türkler, başka soydan geldiklerine inandırılmaya çalışılmışlardır. Gün gelmiş Bulgaristan'da yaşayan Türklerin Türkçeyi konuşmaları yasaklanmış, hatta isimleri bile değiştirilmiştir². İşte bütün bu olanları dış dünyaya duyurma çabası ve haksızlıklara tepki gösterme düşüncesi, son dönem Bulgaristan Türk edebiyatının önemli bir bölümünü oluşturmuştur.

Edebiyatın birçok türü ile kendilerini ifade eden Bulgaristan Türkleri, en çok şiiri benimsemişlerdir. Bu nedenle, Bulgaristan Türk edebiyatında şiir öne çıkan edebî türlerden birisi olmuştur. Genel olarak üç döneme ayrılan Bulgaristan Türk şiirinin ilk döneminde klasik Türk şiiri etkiliyken, ikinci dönemine halk şiiri

* Arş. Gör., Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü – Sivas
mustafaemek46@hotmail.com

¹ Mustafa Çete, *Şiirle Gülümsesin Dünya*, N. Enev Yayınevi, Razgrad 2006, s. 3.

² Mustafa İsen, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2006, C. 4, s. 647-650.

damgasını vurmuştur. Bu dönemde duygu ve düşünceler, gelenekten kopmadan dile getirilmiştir. Ayrıca Bulgaristan'da yaşayan Türk şairler, kendilerine uygulanan soykırıma tepki olarak millî birlik ve beraberlik unsurlarını yine bu dönemde şiire aktarırlar. Türkiye'ye duyulan özlem ve Türkiye'yi anlatmak için kullanılan "Öte" kelimesi, bu dönemden itibaren şiirlerde daha yoğun işlenir. Bulgaristan Türk şiirinin son döneminde ise Cumhuriyet devri Türkiye şairlerinin özellikle de Nazım Hikmet'in etkisi görülür. Bu son dönemin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki temsilcileri, genel olarak öğretmenlerdir³.

Mesleği öğretmenlik olan, Bulgaristan'da yaşayan Türk şairlerden biri de *Mustafa Çete*'dir. 3 Ocak 1936'da Razgrad ili Dyankovo köyünde doğan Çete, 1954'te Razgrad Türk Pedagoji Okulu'ndan mezun olmuştur. 8 yıl öğretmenlik yapmıştır. Bulgarlaştırma sürecinde öğretmenlik hakkı elinden alınınca inşaatlarda çalışmıştır. 1993'ten beri "*Razgrad Deliorman Edebiyat Derneği*"nin başkanlığını yapmaktadır. Şiirlerini 1995 yılında çıkardığı *Deliorman Melodileri* ve 2001 yılında çıkardığı *Mavi Çiçekler* adlı şiir kitaplarında toplamıştır⁴. Mustafa Çete de diğer şairler gibi yazdığı şiirlerle öncelikle Bulgaristan'daki Türk dilinin ve Türk kültürünün canlı kalmasını sağlamıştır. Bazı şiirlerinde şahsi duygularını dile getirirse de genel olarak yazdığı toplumsal içerikli şiirleriyle halkına tercüman olmuştur. Yazdığı şiirleri üç kitapta toplayan Mustafa Çete'nin üçüncü şiir kitabı *Şiirle Gülümsesin Dünya* adıyla, imkânsızlıklarla boğuşarak, 2006 yılında yayınlanmıştır. 62 sayfadan oluşan kitapta, 46 şiir yer almaktadır.

474

Bu şiirleri temalarına göre beş bölümde toplayan Çete, her bölüme kitap içerisindeki bir şiirin adını vermiştir. *Vatandaş Olarak Yolundayım Ben* şiiriyle oluşturduğu bölümde vatan sevgisi, millet sevgisi, özgürlük ve bağımsızlık gibi konuları işlemiştir. *Şiirle Gülümsesin Dünya* adını verdiği ikinci bölümü ise şiir, dostluk, doğa sevgisi konularındaki şiirlerden oluşturmuştur. Mustafa Çete sağlığın öneminden, hastalıktan ve doğum gibi konulardan bahsettiği üçüncü bölüme ise *Derde Derman Peşinde* adını vermiştir. Hayat mücadelesini, yaşama sevincini anlattığı şiirlerini *Yaşam Savaşım* adını verdiği dördüncü bölümde toplamıştır. Kitabın son bölümüne ise *Kalbimin Kalbinden Gönül Nağmeleri* adını vermiş ve bu bölümde aşkı, sevgiyi işlemiştir. Şiirlerinin çoğunda ölçü dikkat çekmekle birlikte, serbest tarzda yazdığı şiirler de vardır. Bazı şiirlerine şairlerden alıntılarla başlaması ve her bölümün başında o bölümde işlenen konularla ilgili resimlere yer vermesi, diğer dikkat çekici unsurlardır.

Kurduğu kısa cümlelerle oluşturduğu şiirlerinde okuyucuya edebî bir zevk ve dil estetiği sunan Mustafa Çete, bu son şiir kitabıyla şiir severlerin beğenisine hitap etmektedir. Mustafa Çete, kitabındaki şiirleriyle yüreğinin ve halkının sesini duyurmaya çalışmıştır.

³ Abdülkadir Hayber, "Bulgaristan Türklerinin Şiiri", *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, Bahar 1998, S. 5, s. 223-230.

⁴ Ali Boncuk, *Şiirle Gülümsesin Dünya*, Razgrad 2006.

Türk Dünyası ile ilgili yaptığı çalışmalarla bilinen Prof. Dr. Necati Demir, Mustafa Çete'nin söz konusu kitabını Türkiye'ye getirmiş ve bu ses Prof. Dr. Necati Demir aracılığıyla Türkiye'ye (Öte'ye) kadar ulaşmıştır. Türkçe konuşanların ve şiir severlerin de bu sese kulak vermeleri dileğiyle...